

MAGYAR LAPOK

XII. évfolyam, 293 (3425) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, Telefon: 12—27.

Zsitomirtól északra is támadnak már Mannstein tábornagy csapatai

Fontos katonai vállalkozások várhatók még ezen a héten a szövetségesek részéről(?) — Súlyos terrortámadást intéztek a brit bombázók Berlin ellen

Benes Moszkvába érkezett

Zürichbe jelentés érkezett arról, hogy a keleti harctéren Mannstein tábornagy csapatai most már nemcsak Zsitomirtól keletre, hanem északra is támadnak. Erős német páncélos csapatok Cserkasszinál kemény harcban állanak a szovjet haderővel.

Berlnből jelentik: (B. T.) A tél jelei a keleti harctéren észrevehetően mutatkoznak — közlik Moszkvából. A hőmérséklet fagypontra süllyedt, a hó váltakozik esővel és jéggel. Az időjárás nincsen egészen befolyás nélkül a hadműveletekre, melyeknek meglassulása már érezhető. Mindemellett a harci cselekmények ereje lényegesen nem csökkent.

Baselből jelentik: (B. T.) A *Nationalzeitung* washingtoni jelentése szerint, a Szófia elleni légitámadást Washingtonban annak jelöltek, hogy a szövetségesek és Moszkva között megértés jött létre a Balkánra vonatkozó közös hadműveletről. A megindítandó katonai cselekmények valószínűen túlhaladják az eddigi méreteket. Megkezdésükre azonban újév előtt aligha lehet számítani. Azt hiszik még, hogy már ezen a héten fontos másfajta katonai vállalkozások kezdődnek.

Rövidesen megvalósul a második arcvonala (?)

Moszkvából jelentik: (B. T.) Miatan a moszkvai semleges levelezők a legutóbbi napokban félreérthetetlen célzásokat tettek, amelyekből arra lehetett következtetni, hogy Európában nagyjelentőségű és komoly események várhatók, ezek a jelentések Moszkvában is nagy feltűnést keltettek. Most a „Háború és Munkásosztály” című folyóirat is foglalkozik velük. Világosan megállapítja, hogy megvan minden ok annak feltételezésére, hogy a második harctér rövidesen megvalósul. A szövetségesek határozott hadvezetése a háborút lényegesen meggyorsítja és még bensőségebbé teszi a viszonyt a nagyhatalmak között. A háború drámai vége felé közeledik.

Berlnből jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: November 22-én az esti órákban brit bombázók a teljesen borított időjárás mellett támadást intéztek Berlin ellen. E súlyos terrortámadás következtében a birodalmi főváros területén, különösen a munkásnegyedekben súlyos károk és emberéletben veszteségek keletkeztek. Ezenkívül jelentések érkeztek pótolhatatlan művészeti emlékek megsemmisüléséről és egyes semleges államok követségi épületeinek megrongálódásáról. A közélet, az öngyelyszervezetek és a birodalmi főváros lakossága még a támadás tartama alatt mintászerű bajtársiassággal hozzászólott az oltási és eltakarítási munkálatokhoz.

A Pest írja: Berlini jelentés szerint a Balkánon folyó harcokkal kapcsolatban felmerült olyan személyi természetű hír, amelyet nem cáfoltak meg, még

pedig az, hogy Mihailovics tábornok német oldalra állott. Most illetékesek ismét foglalkoznak Tito tábornok személyével és megismélik azt a meggyőződést, hogy Tito tábornok nincsen, ez csupán álnév, amely mögött több bandavezér rejtőzködik.

Lisszabonból jelentik: (MTI) Miat a

Kétlaki harckocsi és újfajta páncélszövegű gránát — a legújabb német fegyverek

Berlnből jelentik: (NST) A berlini lapok több új harckocsról közölnek fényképfelvételeket. Az egyik ilyen harckocsi a kétlaki gépkocsi, amelyet főleg a keleti hadszíntér közepes szakaszán használnak, a moosarakkal és tavakkal tarkított terepen. A kétlaki gépkocsi a népaotó típusából fejlesztették ki.

Edgar Panzner haditudósító egy újfajta német páncélszövegű gránát

Csangkaisek is résztvesznek a Stalin-Roosevelt-Churchill találkozáson (?)

Washington. (Bud. Tud.): Jól tájékozott washingtoni körökben várhatóan mondják, hogy Csang-Kai-Sek tábornagy is résztvesz a tervezett nemzetközi háborús értekezleten, ami azt jelenti, hogy Roosevelt nemcsak Sztalinnal találkozik szívesen, hanem Csang-Kai-Sekkel is tárgyalni akar. Ellentétben az előzetes találgatásokkal, Washingtonban most már tudni vélik, hogy a Roosevelt, Churchill és Sztalin között létrejövő találko-

zás sokkal inkább, mint politikai természetű lesz.

Zürichbe olyan hír érkezett, hogy a tervezett hármastalálkozó helyett csupán Roosevelt és Churchill találkozik, mert annakidején Quebecben kidolgozott terveket több vonatkozásban módosítani kell. Londoni vélemény szerint nagy hadműveletet terveznek, melytől 1944 nyarára döntést várnak.

Amszterdami. (MTI.): A Német Táv-

irati Iroda jelenti: Mint a Daily Telegraph jelenti, Benes volt csehszlovák elnök Moszkvába érkezett, ahol aláírja Csehszlovákia és a Szovjetunió 20 éves szerződését. Moszkvai jelentés is hirt ad Benes odaérkezéséről.

Zürich. (MTI.) Chiasoból jelentik: A Corriera della Sera szerint Umberto trónörökös elhatározta, hogy kiutazik az Egyesült Államokba. Utazása már csak napok kérdése.

Ankarából jelentik: (MTI) Kairói jelentés szerint Beiruthban a tüntetések egymást követik. Hír szerint az elnök és a miniszterek még nem érkeztek Beiruthba. Hivatalosa közlés szerint aggodalomra adott okot az az algiri hír, amely szerint az elnöknek új minisztereket kell kinevezni.

Ankarából jelentik: (MTI) Kairói hivatalos jelentés szerint a tüntető tömeg Beiruthban nemcsak a képviselőházat foglalta el, hanem megszállta a főkapitányság épületét is. Mindenütt a libanoni zászlót lengeti a szél. Az a hír, hogy az elnököt visszahelyezik állásába és a libanoni minisztereket szabadon bocsátják, nagy felbuzdulást keltett.

Amszterdami. (MTI) A Német TI jelenti: A brit híriroda jelenti Kairóból, hogy libanoni körökből származó értesülés szerint Beiruthban a tüntető tömeg még más középületeket is megszállott, többek között a közellátási és a munkaügyi miniszteriumot. A tüntetők élén a beiruti rendőrfőnök áll, akit Edde, a francia szakadár-erők által kinevezett miniszterelnök elbocsátott állásából. Ami Eddét illeti, a brit híriroda szerint nincsen róla hír. Mindössze annyit tudnak, hogy nem tudott bejutni a kormányzóház épületébe, mert ott a tüntetők tanyáznak.

Amszterdami. (MTI) A Német TI jelenti: Beiruthi hivatalos jelentés szerint a tüntetők ellenzik a francia szakadár bizottság követelését, hogy folytassák a tárgyalást Catrouh tábornokkal. A druz törzseknek a város területén kívül összevont erői fenyegető magatartást tanúsítanak. Úgy látszik, meg akarják várni a további fejleményeket.

Az igazságügyi tárca költségvetését tárgyalja a képviselőház

Budapest. (MTS.): A képviselőház keddi ülését 10 óra 10 perckor nyitotta meg Tasnády-Nagy András elnök. Ezuttal az igazságügyi tárca költségvetését tárgyalják. Az ülésen Radocsay László igazságügyminiszter jelent meg a kormány tagjai közül. Tasnády-Nagy András elnök napirend előtt bejelentette, hogy Kállay Miklós miniszterelnök szerdán írásban válaszol Mester Miklós képviselőnek Kommandó székely község megmentéséről elhangzott interpellációjára. A napirendre átvérve Benkő Géza előadó ismertette a tárca költségvetését és azt elfogadásra ajánlotta.

Ipari termelésünk az elmúlt években több vonatkozásban felülmulta a jogos várakozásokat is

Bornemisza miniszter nagy beszéde az iparügyi tárca költségvetésének vitája során

Budapestről jelentik: (MTI) A képviselőház hétfői ülésén Megay Károly szólott elsőnek az iparügyi tárca költségvetésének vitájához.

Utána Horváth Sándor szólt fel, aki további lépéseket sürgetett a munkácáság szociális ellátásának javítására. Venczel Antal szintén az ipari munkácáság szociális helyzetével foglalkozott. Kérte az ipari munkásbiztosítás további kiépítését. Csorba János az ipari árak túlmagas voltját kifogásolta. Molnár Dezső az ipari munkások szociális helyzetével kapcsolatban hangzott, hogy az semmi sem marad el a nyugati államok mögött. Elismeréssel szólott a mérnöki karról. Kabok Lajos sürgette a munkanélküliség csökkentését, Szücs Kálmán az iparos nyugdíjalap megvalósítását kérte. Közl-Horváth József a népruházati akció szükségességéről beszélt és a hadiipari munkácáság érdekében az idejében történő intézkedéseket kérte. Spaak Iván a kárpátaljai fűrésztelpek korszerűsítéséről beszélt. Horváth Ferenc az energiaforrások jobb kihasználását sürgette. Szabó Gyula felszólalásában főként a bányászok és a köbányákban foglalkoztatott munkások helyzetének szentelt nagyobb figyelmet. Az iparos munkáspótlás kérdését ugyancsak részletességgel taglalta és a tanoncotthonok felállítását sürgette. Minthogy a magyar ipari munkácáság az ország építésében mindig orozslánrészt vállal, ezért a munka hősi halottjai számára emlékmű emelését ajánlja. A költségvetést elfogadta.

Külföldi forrásoktól elzárta iparunk felszerelése és korszerűsítése hadseregünket

Krudy Ferenc alelnök röviddel öt óra után a vitát lezártnak nyilvánította és ekkor általános figyelem középpontjába emelkedett szövegre Bornemisza Géza iparügyi miniszter. Akkorra a Ház padsorai is meglettek. A miniszteri beszéd Kállay miniszterelnök, Reményi-Schneller pénzügyminiszter és Ghyczy külügyminiszter foglaltak helyet.

Beszéde elején Bornemisza Géza rámutatott az iparfejlődés messze kimagasló eredményeire a mezőgazdasági népfelcses és az értelmiségi rend fokozott elhelyezkedési lehetősége szempontjából.

A tervezett iparfejlesztésnek ma nagy szerepe van. A gazdasági politika két fő alapelve a megfelelő termelés és a szociálpolitika.

Ipari termelésünk az elmúlt években nem egy vonatkozásban felülmulta a jogos várakozásokat is.

A külföld nyersanyagbeszerzési forrásoktól jórészt teljesen elzárt iparunk képes volt megfelelően felszerelni és korszerűsíteni hadseregünket, de ezenkívül a megnagyobbodott ország polgári szükségletét is ellátni. És ezt úgy vitte véghez, hogy a korlátások a termelésben enyhébbek, mint más hadviselő államokban. A termelés természetesen nem emelkedett valamennyi irányban. A ipari növekedett termelés csak a termelés

apparátus teljes kihasználásával érhetné el ezt az eredményt és ezért egyes iparágakban mindjobban észlelhető a felújítási és karbantartási hiányok jelentkezése. Az eddig elhalasztott felújítás szükséglet több mint félmilliárd pengő. Arra kell törekedniünk, hogy az iparvállalatok fokozatos tökeemeléssel biztosítsák likviditásukat.

A mezőgazdaság pénzfelcsesleggel bíró rétegei lehetőleg kapcsolódjanak be a magyar ipar tökéllésébe.

A felfokozott termelés munkaerő szükségletével járó nehézségek leküzdésében orozslánrésze van a magyar mérnöknek és a magyar munkásnak.

Széntermelésünk állandóan növekszik

Az anyaggazdálkodásról szólva széntermelésünk állandóan növekszik. A külföldi réz elmaradása a belföldi bányászat megerősödésével és az alluminium széleskörű alkalmazásával ellensúlyozható volt. A textil és bőripari anyagellátásban jelentősen a behozatal kiesése a legnagyobb ürt. Helyettesítő anyagok bekapcsolásával arra törekedniünk, hogy a luxustermelés teljes leállítását után a népruházati akciók részére lehetőleg még több ruházati cikket és lábbelit nyújtsunk.

Energiaellátásunkban túlnyomórészt a szénre vagyunk utalva, de itten elkerülhetetlen a legtakarékosabb beosztás. Az ipari racionalizálás nagyot haladt. A mezőgazdasági gépek típusa már húsz százalékos anyagmegtakarítással és nagy munkaerő és rezsi megtakarítással járt. A racionalizálásnak a háború után is tovább kell fejlődni.

Az ipari szociálpolitika terén nemcsak hogy lépést tudunk tartani a nyugati államokkal, hanem egyes országok számára példát is mutatunk.

Ami még nem nyert megoldást, például a kisiparosok örökség biztosítása, az csak a kényszerítő körülményeken múlt.

Bejelentette a miniszter, hogy a tervezett gyermeknevelési pótlék további emelését ki akarja terjeszteni a magántisztviselőkre is. Mihelyt lehet a húsznál kevesebb alkalmazottat foglalkoztató vállalatok embereit is részesíteni kívánja a gyermeknevelési pótlékból.

Tervek a háború sérültjeinek az ipari termelés keretében való elhelyezéséről

Elismeréssel szólott a magyar iparosok szociális terén kifejtett önkéntes áldozatkészségéről, majd hangzott, hogy főként anyagbeszerzési nehézségeknek tulajdosítható, hogy nem bontakozott még ki megfelelő mértékben a munkások esakidiház építési akciója. Minthogy a lineális munkabéremelés mindig igazságtalant az utasította a legkisebb munkabérek

kétségállapító bizottságokat, hogy újból kezdjék meg működésüket.

természetesen a bér és az ár stabilizálásához fűződő érdekek keretein belül. A hadiüzemi alkalmazottaknak a központi ellátás fokozottabb kiépítésével akar segítségükre lenni. Terveket dolgozott ki arra, hogy a háború sérültjei az ipari termelés keretében minél szélesebb körben helyezkedhessenek el.

Az első magyar ipari munkakodex kidolgozásának munkája már jelentékenyen halad. Egységesíteni kívánja a munkáügyekkel foglalkozó különböző hatóságok szervezeteket. Egyik legfőbb teendőnek tartja a tanoncotthonok számának szaporítását. Felülül szükséges, hogy a mester műhelyében valóban mesterségét tanulhassa ki a tanonc.

Az iparosok boldogulását elsősorban a szaktudás emelésével szolgálja.

Ezért a továbbképző tanfolyamok.

Hol lehet átvenni a november havi 200 kg fát

Ertesitem a város közönségét, hogy a november havi 200 kg. tűzfát az alant felsorolt utcákon levő, következő kereskedőknél vehető át. Egyben közlöm, hogy a 200 kg. fán kívül, a kiszolgáltató tűzifamennyiségre való tekintet nélkül 50 kg. ezén, vagy lignit is beszerezhető a nagyváradi szénkereskedőknél.

Folyó hó 26-án, pénteken:

Bódis Józsefne fatelepen: Thokoly-ut. 31-45. házszámig.

Vlár fatelepen: Thokoly-ut. 46-tól végig, Igló, Isaszeg, Kosztolányi.

Ludányi Péterné fatelepen: Pekár Gyula, Berzsenyi Dániel 1-21. házszámig.

Hajdu fatelepen: Irinyi, Szamosi Elek, Patak, Mészáros, Wesselenyi, Pósa Lajos, Jakab Mihály, Gyöngyösey utcák.

Ungvári Gergelyne fatelepen: Kisötlág, Felsőgörögoldal, Ostrom, Muskáti, dr. Székely István, Csendor ut. Egresy Gábor, Reményi, Szilva ut. Csopaki, Diófa, Nemes, Ceillaghegy, Tárnok, Izabella, Vihar, Virág és Helta utcák.

Heiler József fatelepen: Berosey Gy., Jávorka Adám, Hadapród, Csongor, Vágóhid és Juricsics utcák.

Hangya fatelepen: Várady Zeigmond u. 1-21. házszámig, Szent László-ter. 1-3. házszámig.

Dr. Grosz fatelepen: Várady Zeigmond-ut. 22-35. házszámig.

Vitéz Tarr fatelepen: Honvéd, Magyar, Holdvilág, gróf Csáky 15-19. házszám.

Özv. Surányiné fatelepen: gróf Csáky 20-25. házszámig és Dudek utcák.

A pénteki napra meghirdetett kereskedőknél legkésőbb szombat délutánig vehető át a 200 kg. tűzifa.

A november hóra járó tűzifamennyiség kiadásának további sorrendjét a helyi lapokban folytatatosan fogom közölni.

minta-műhelyek, szakkönyvtárak emelést kívánja.

Gondoskodni kíván a hitelre szorulókkal tőkével való ellátásáról.

Kisiparosok megfelelő foglalkoztatása a közszállításokban

A közszállítások kiadásánál az öt megillető helyet biztosítja a kisiparosságoknak. Az ipari szervezésnek a mindenkori gazdasági kezdeményezés céljait kell szolgálnia.

Még a háborús viszonyok mellett is a magánkezdeményezés biztosítása az ipari termelés terén a legnagyobb eredményt hozza.

A gazdasági élet nagy problémáinak megoldásába bele kell kapcsolódnunk az üzletembereknek és a vállalati vezetőknek. Lehet, hogy bizonyos érdekből esetleg szükségessé válik az üzemi tevékenység fokozott korlátozása, sőt működésük leállításai is, de mielőtt meg lesz a lehetőség, mindent el kell követni, hogy újra gát nélkül érvényesüljenek a szabad kezdeményezés összes lekött eszközei.

A miniszter azal fejtezte be beszédét, hogy míg a gépek dolgozni tudnak, a nemzeti társadalom összefogása esetén nem kell félni a magyar jövőt és annak egyik legbiztosabb zálogát a magyar ipart.

A Ház ezután az iparügyi tárca költségvetését általánoságban és részleteiben elfogadta.

Ertesitem a város közönségét, hogy a november havi 200 kg. tűzfát az alant felsorolt utcákon levő, következő kereskedőknél vehető át. Egyben közlöm, hogy a 200 kg. fán kívül, a kiszolgáltató tűzifamennyiségre való tekintet nélkül 50 kg. ezén, vagy lignit is beszerezhető a nagyváradi szénkereskedőknél.

Dr. Vajda Gábor a nagyváradi Orvoskamara új elnöke

A Hivatalos Közlöny jelenti: Ertesitem a Nagyváradi Orvosi Kamara tagjait, hogy az üresedésben lévő elnöki tisztségre egyetlen jelölt történt, dr. vitéz Vajda Gábor nagyváradi állami Bábaképző Intézet igazgatójának személyében. Amennyiben szavazás megtartása iránt a jelen hirdetésny megjelenésétől számított 3 napon belül hozzám külön kérelem nem érkezik, az itt megnevezett jelölt urat szavazás mellőzésével fogom megválasztottnak kijelenteni. Dr. Schilling Árpád s. k., orvoskamara elnök, választási elnök.

Törvényszéki tudósítás — távirati sillusban

(Nagyvárad.) Lajos István póslaki gazda lopott. Tettentérték. A csendőrök elfogták. Ügyészség vádat emelt ellene, a nagyváradi törvényszék előtt bevallotta tettét. bíróság elítelte: négyhavi fogházra — igazságon. Most ül...

Szamosz sziget megszállásával

Anglia egész aegai-tengeri támaszpontrendszerre a németek kezébe került.

Megkezdte várt nagy támadását a brit 8-ik hadsereg - Szmolenszknél támadásaik bezüntetésére kényszerültek a bolsevisták - A nyevelji ívben tovább tart az erős szovjet nyomás a déli német szárny ellen

Berlin. (MTL.) Az Interinf jelenti: Szamosz szigetén hétfőn délelőtt 10 óra 30 perckor a németek átvették a katonai hatalmat. Ezzel az angolok egész támaszpont rendszerre az Aegai-tengeren teljesen a németek kezébe került.

Berlin. (MTL.) A Német TI jelenti: Szmolenszknél az oroszok példátlanul súlyos veszteségeik miatt támadásaik megszüntetésére kényszerültek. Gomelj napok óta a harcok közép-pontjában van. Most újabb súlypont esatlakozott hozzá: a Gomeljtől dél-nyugatra levő Rjessica. A nagy erővel támadó oroszok legfeljebb helyi jelentőségű sikereket értek el. Kievtől nyugatra a németek folytatták ellentámadásaikat. A Nyevelji ívben nem csökkenő hevességgel tovább tartott az erős szovjet nyomás a déli német szárny ellen.

Berlin. (MTL.) Az Interinf jelenti a délolaszországi harcokról: Hétfőn korán reggel a délolaszországi harcok keleti szárnyán a brit 8-ik hadsereg nagyszabású tüzérség előkészítés után, erős repülőgéptámogatással megkezdte várt támadását. Egész napon át mindkét oldalról rendkívül elkeseredett küzdelem folyt. A támadásokban a támadók rendkívül súlyos veszteségeket szenvedtek. Az angoloknak nem sikerült említésreméltó területet nyerni. A harc még folyik.

Zürich. (MTL.) A Regime Fascista szerint a Vatikánvárosra dobott bombákkal okozott kárt 20.000.000 lírára becsülik.

Zsitomirnál messze kelet felé szorították vissza a szovjet csapatokat

Berlin. (MTL.) Az Interinf jelenti a keleti arcvonalon déli szakaszának harcáról: A krimi arcvonalon november 21-én csak helyi harcok voltak. Ezek során Kerestől északra és keletre a német magaslati állások ellen intézett támadások alkalmával szovjet harcokcsikak körülzártak és megsemmisítettek. A német elhárító tüzérség elsüllyesztett két löszerszállító szovjetgépzőst. Nikopolj térségében, valamint a nagy Dnyeper-ívben a bolsevisták széles arcvonalon folytatták súlyos támadásokat, azonban nagy vér- és anyagvesztéseik folytán az előretöréseket már nem tudták zártan folytatni. A német fegyverek vasárnap is teljes elhárító győzelmet arattak. Zsitomirtól keletre és délkeletre a napok óta támadásban levő német páncélos kötelékek újból folytatták támadásaikat a korareggeli órákban. A szovjet csapatokat visszavetették és messze kelet felé visszaszorították. Az ellenség jelentékeny hadianyagot hagyott hátra a harcúterén. Ezenkívül számos foglyot szállítottak hátra a német mögöttes területre. Ez az eredmény annál figyelemreméltóbb, minthogy a szovjet már hosszabb idő óta nagyszabású védőállásokat készített elő és ezek kiépítésére a harcúterek polgári lakosságát is felhasználták. Köztük kiméletlenül asszonyokat és gyermekeket is.

Berlin. (MTL.) Az Interinf jelenti: A bolsevisták rágalombadjárataiban azt állítják, hogy Poltavában tömegsirt találtak, amelyben a németektől legyilkolt 12.000 szovjet polgár holtteste fekszik. E hírt német részről még cáfolatra sem méltatják.

Róma. (MTL.) A Német TI jelenti: A sajtó részleteket közöl az első önkéntes köztársasági fasiszta zászlóalj délolaszországi harcáról. A zászlóaljat Rino Cobladini hadnagy szervezte

Résztesz-e Stalin a „hármás” találkozóán?

Lisabon. (MTL.) Egyik newyorki lap azt írja, hogy már minden részletet kidolgoztak a Roosevelt, Churchill és Stalin közötti találkozóán. A találkozó célja nem a katonai kérdések megvitatása lesz, hanem a három államférfi az első békeértekezle-

meg 700 önkéntesből szeptember közepén. Később több fiatal önkéntes esatlakozott hozzá. Október 13-tól 31-ig az önkéntes zászlóalj a harcok alatt 300 foglyot ejtett és négy angol páncéloszt zsákmányolt.

Tokió. (MTL.) A Német TI jelenti: A japán hadsereg kötelékei Pailites mellett megtámadták az ellenséges állásokat és sikerült november 20-án a 133-ik csungkingi hadosztály kötelékeit keletre cselni és felmorzsolni. A japánok a harcúterén több, mint 800 ellenséges katona holttestét számoltak meg és ezenkívül jelentékeny mennyiségű hadianyagot zsákmányoltak.

Zürich. (MTL.) Az United Press washingtoni jelentése szerint ha Stalin még mindig nem tudna elutazni Moszkvából, Churchill és Roosevelt akkor is találkozásra ülnek össze. Valószínűnek tartják azonban, hogy

Bolsevista bandák irtják a menekülő orosz népet

Még a karonülő gyermekeket sem kímélik a vérszomjas orvlövészek

(M. kir. 2. honvéd haditudósító század, Szabó Sándor zászlós.)
A vörös „felszabadítók” elől hetek óta végtelen és tarka karavánokban menekül Oroszország népe.

Mindenki. Legöregebbtől a karonülő csecsemőig. Éjjel-nappal éhezve és rongyosan vándorolnak, otthagynak mindent, szülőfalut, várost, lakást, butorokat és csak annyit cipelnek magukkal, amennyit egy sovány tartsznyában a hátukon elbírnak. Szakállas, vén muzsikok, városi emberek, fiatal, serdülő lányok, mindenki, aki mozogni tudja tagjait és bírja még valami beteges erővel.

Szomorú és siralmas népvándorlás. Inkább választja ez az agyongyötört, megkínzott nép a holnap bizonytalan-ságát, a végtelen SztaIn-úton, a mocsarakon, az erdővidéken, esipős, szelless nappalokon és hűvös, deres éjszakákon, minthogy ottmaradjon otthonában és megvárja a bevonuló vörös felszabadítók mészárlását. Tudják ezek a szerencsétlen emberek, hogy a kegyetlen halál várna rájuk otthon.

És menekülnek!
Végig az egész arcvonalon. Szmolenszktől az Azovi-tengerig. Senki sem tudja, hova, csak mennek, cipelik hátukra kötött batyujukat, az anyák ölékben gyermeküket, az öregek nyikorgó penyefogatokon. Árokparton hálálnak, meg az erdők fái alatt, egy szál ruhában és sokan bizony meztelen, vagy rongyos bakancsokban. Ünnepről jöttünk az elvált hetekben az arcvonal mögött, mindenütt menekülő csoportokkal találkozunk riadt szemű felénk emelkedő, ott vonzólták magukat, az útszéli

földúton, árokparton fekédték és napok óta semmit sem ettek. És mégsem néznek vissza, egyikük sem sajnálja otthagytott otthonát, eszükbe sem jut, hogy visszamenjenek, hiszen — mint egy menekülő ukrán orvos mondta — ez a bizonytalan és reménytelen holnap talán jobb és biztosabb, mint a biztos, bolsevista ma.

És ebben ők az „illetékesek.”
Az ukrán erdővidéken, a mocsártergében és mindenütt szerteszét a Dnyeper mögötti területeken elszaporodott orvlövész-csoportok, mintha Moszkva utasította volna őket, vakmerő és kegyetlen módon csapnak rá a menekülő oroszokra. Még futni sem hagyják a saját fajtájukat sem. A fegyvertelen, védtelen karavánok semmit sem tudnak tenni az erősen fegyverzett orvlövész-támadásokkal szemben. Az útvonalakon sok helyen itt maradtak a véres nyomok: a bandák meglepetésszerűen ütnek rajta az útakhoz kötött karavánokon és gyilkos tüzzel, valóságos hóhérmuakát végeznek közöttük.

Az utóbbi hetekben napról-napra kaptuk a jelentéseket megsemmisített karaván-csoportokról.

Az orvlövészek, ha idejük engedi, nem végeznek ki mindenkit, a fegyverfogható férfiakat elhajítják, a kocsikat és ponyvafogatókat szintén magukkal viszik, a fölösleges holmikat elégetik, a fölösleges embereket pedig kivégzik.

A Dnyeperen túl a „felszabadítók” líróznak mindenkit, a Dnyeperen innen pedig az orvlövészek irtják a lakosságot. A karavánokból bájosok tettek, saját földjüknél vértözeireikkel szemben. Mit? Mert megismerték a meg-

a megbeszélésen Stalin is résztvesz. Ugy tudják, hogy katonai természetű kérdések kerülnek sorra. Allitól a szárazföld ellen nyugatról és keletről indítandó támadást tervezik. Már arról is beszélnek, hogy az új arcvonal parancsnokságát Marshall tábornok veszi át.

Lisabon. (MTL.) Az angol hírszolgálat jelenti Londonból: Hétfőn este hivatalosan közölték, hogy a király hozzájárult, hogy Duff-Cooper az Egyesült Királyság kormányának képviselőjévé nevezzék ki a francia felszabadító bizottság mellé. Duff-Cooper nagyköveti rangban viseli ezt a tisztséget.

Lisabon. (MTL.) Az angol hírszolgálat jelentése szerint a külügyminisztérium tájékoztató szolgálata közölte, hogy Karold Mac Millant Nagy-britannia képviselőjévé nevezték ki az olaszországi tanácsadó bizottság mellé. Mac Millan címe: Az Egyesült Királyság főmegbízottja. Ezt a tisztséget mint a szövetséges főhadiszállá-láson székelő brit miniszter látja el.

szálló szövetséges csapatok uralma alatt, hogy van más élet is, mint a bolsevista uralom volt, hogy van magántulajdon és van emberi jog is és nem kell állandóan attól rettegni, mikor toppán hozzájuk valamelyik G. P. U. biztos és visz el mindent, amit éppen jónak lát.

És ez nagy bűn. Ez nem tetszik a „bolsevista rendszernek”, ez nem „passz szol” az ő különös és egyéni elképzeléseiknek, ezt a felismerést, ezt a való-ságot és igazságot ki kell irtani, ha má-ként nem megy, a néppel együtt. Mert náluk nem számít a nép: néhány millióval több vagy kevesebb, nem fontos.

— Inkább kevesebb legyen, mint több. Ez a fontos.

Orosz tisztviselő mondta ezt, aki valamikor G. P. U. biztos volt, aki elől minden szent volt, ami bolsevista volt és aki a megszállás két esztendeje alatt dőbent rá, húsz esztendő óriási felté-vezetésére.

— A megszállt területek orosz nép-nek nem kell többet a bolsevizmusról. Még a fanatikus vörösöknek sem. Mert kinyitlak a szemek, megláthatták a nyugat emberét, aki több, sokkal több önáluk. És láthatták azt az óriási különbséget, ami Moszkva és Európa között van: ez igazságot. És ezt tudják a Kremlben, de tudják azt is, hogy ez a bolsevista uralom halálának esirait jelenti. És ezt a csirát ki kell irtani, ha maradni akornak. És ki is irtják. És kell mindenkiel és mindennel együtt.

Ezt is ő mondta. És ez sok mindent megmagyaráz.

Moszkva már megkezdte ezt a nagy tisztogatást. Itt a nyugatra tartó karavánok között is. Az orvlövész-csoportok

hajtják végre itt a „munkát”. És ahogy az események mutatják, vérszomjasan és kegyetlenül.

A napokban akadtunk rá egy ilyen karavánra. Amit itt láttunk, az magában is tökéletesen és legészintebben megmutatta, hogy a volt G. P. U. tisztviselő igazat mondott. A Kreml megkezdte az irtást. Ha kell mindenkivel és mindennel együtt.

Egy erdőszegélyen feküdt a karaványom.

Halott és vérbenfekvő emberek, kitéggett asszonyok és fiatal lányok, egy két éves fiú az anyja ölében keresztül-lőtt koponyával, gyerekek, tarkólövés-sel, a panyefogatókból kifogva lovák, a kocsi felgyújtva elégett roncsokban feküdtek az útmenti árokban. A batyuk feltúrva. Látszott a nyomokon, hogy az orvlövészek először kikutatták a szerencsétlen, halálraítelt karaván csomóját, amit használhattak, azt magukkal vitték, a többi meggyújtották, vagy beleszórták az útmenti árok sáros vizébe. Szétszórt kukoricakását találtunk, ez nem kellett az orvlövészeknek, de a kivégzett férfiak és nők lábáról lehúzták a cipőt. Valamennyi halott mezítláb hevert az úton.

Elképesztő látvány volt.

Hallottam a katini tömegsírokról, személyesen láttam a vinnisi tömegsírakat, ott voltam sok-sok békés ukrán falu felégetett romjainál, láttam az orvlövészek, bandaharcok száztéle vérengzését, embertelen, szinte állati módszereit, de az, amit itt láttam, ebben az életét mentő szerencsétlen, lerongyolódott karaván-roncsban, az felülmulta valamennyit.

Az ősi eső verte a hullákat és az üszkös ruhadarabokat, meg kocsiromokat, csipős szél is fújt és ebben a sirató pillanatban megdöbbenően éreztük: „Hát mi lehet ott, ahova a vörös rém tette a lábát.”

Mi lehet más: a bolsevizmus végsi a nagy tisztogatás!

Vakmerő betörés a Berkovits Ferenc-utcában

Nagyvárad, nov. 23. Vakmerő betörés történt tegnap a Berkovits Ferenc-utca 39. szám alatti házban öz. Varga Györgyné fazekas iparos laká-csán. Vargáné hétfőn reggel a helipiac-ra ment árúját eladni és lakását bezárta. A piacról csak délután 5 óra tájban tért haza lakását bezárva találta és semmi olyan gyanus jelt nem észlelt, ami azt bizonyította volna, hogy a házban betörő járt.

Annál nagyobb volt a megdöbbenése, mikor szekrényét felnyitotta. Az ott elhelyezett kénitáskájából 7200 pengő készpénz eltűnt.

Miután minden keresgélés nyilvánvalóvá tette, hogy a pénzt ellopták, a rendőrségre setett és feljelentést tett ismeretlen tettes ellen. A rendőrség az alkulesos betörő nyomozása végett megtette a szükséges intézkedéseket.

Megoldotta a polgármester a város szegényebb lakosságának téli burgonyaellátását

Nagy mennyiséget szállít a burgonyaközpont, a város tárolja és jegy ellenében szolgáltatja ki

(Nagyvárad.) Dr. Soós István polgármester-hétfőn délben hosszas tanácskozást folytatott Mihecz Miklóssal, a burgonya-központ igazgatójával, Almásy igazgatóval és Fráter Lászlóval, a burgonya-központ nagyváradai megbízottjával. Nagyvárad burgonya-ellátásának kérdésében. A tárgyalások eredményeként leszögezték, hogy a burgonya-központ elegendő mennyiségű burgonyát szállít a városba arra, hogy Nagyvárad szegényebb lakossága ezzel az elsőrendű fontosságú élelmiszerral el legyen látva. Az e célból érkező mennyiségeket a város tárolja és jegy ellenében fogja a lakosságnak kiszolgáltatni, miután az élelmészési csoportok, az intézmények, a hadiüzemek és a lakosság tehetősebb rétegei már ellátottaknak tekinthetők.

Ingyen tüzfát kapnak karácsonyra az újjvárosi hadbavonultak hozzátartozói

(Nagyvárad.) Hétfőn este népes választmányi ülést tartott az Erdélyi Párt újjvárosi körzete Jeney Rezső elnöke mellett. Az érkezőtlen Soós Lajos főtitkár ismertette a párt céljait, amelyet Erdély felépítéséért folytatnak, valamint a dél-erdélyi magyar iskolák ügyét, amelyet gróf Teleki Béla pártelnök a parlamentben is szóvá tett.

Kortsmáros László képviselő nagy részletességgel ismertette a párt munkáját, kitérve a dél-erdélyiek sorsára.

Megjelent a választmányi ülésen dr. Medvigy Ferenc felsőházi tag is, aki

elismertő szavakkal emlékezett meg az Erdélyi Párt képviselőházi munkájáról, amelyhez hasonlóly egyetlen párt emberei sem végeztek.

Végül Soós Lajos főtitkár bejelentette a választmányának, hogy az idén is, akárcsak a tavaly, karácsonyra ingyen tüzfát osztanak ki a hadbavonultak hozzátartozóinak. Ezzel kapcsolatban megkereséssel fordulnak dr. Soós polgármesterhez, hogy a fát szabadítsa fel a zárolás alól s a kiosztott mennyiséget mentesítse a faigénylő lapra való rávezetéstől.

A választmány ülés Jeney Rezső elnök zárószavaival véget ért.

Maczalik Alfréd képművelése a Széchenyi-téri kioszkban

Nagyvárad, nov. 23. Van annak már egy esztendeje is, hogy a város vezetősége a helyi képművészek rendelkezésére bocsátotta a Széchenyi téri kioszkot kiállítások céljaira. Maczalik Alfréd festőművész az első, aki ezzel a joggal élt és önálló tárlatát ebben a helyiségben nyitotta meg. Igen leleményesen, egyszerű eszközökkel, mégis izléssel, amennyire az épület világitási adottságai és falterületei megengedték, alkalmassá tette a helyiséget és mutatós elrendezésben 58 kisebb-nagyobb képet sorakoztatott fel benne.

Maczalik Alfréd az elmúlt télen Balogh István és Tibor Ernő festőművészekkel közösen rendezett kiállításán jelentkező utoljára munkáival a közönség előtt. A most bemutatott sorozatnak majdnem egész anyaga idei termés. A művész termékenységének magasabb mértékéhez képest nagy nekilendülést, felfokozott munkakedvet jelent

ez az eredmény, ami talán arra vezethető vissza, hogy Maczalik Alfréd a városnál, a vármegyénél és a püspöki palotában végzett restaurációs munkáival meg tudta ezerezni magának azt az anyagi függetlenséget és lelki nyugalmat, ami az alkotáshoz általánosságban szükséges, ekkora anyag öszegyűjtéséhez, keretekkel való felszereléséhez pedig nélkülözhetetlen.

A kiállított festmények túlnyomó része tájkép, de van egy arekép s néhány nagyobb méretű interieur is, amelyek mind a püspöki palota egy-egy részletét ábrázolják. A tájképek jobbára Nagyváradon és környékén, a Körös és a Jád völgyében készültek, egy szép nagybányai sorozat pedig a Zazar-parti kedves, festői vidéki város ihlető erejére vall.

A püspöki palota interieurjai különösen vonzzák a művészt. A portrék terme, a rézkarcok terme, a vörös ehédő nagymunkájú kidolgozásban, mély és meleg színekkel, pontos perspektivikus kiemelésekkel, üde fényhatásokkal jelenik meg vásznain. A gondos részletezés nem válik elaprózóvá; a tárgyak, amelyek meglepő anyagszerűséggel tűnnek elő, a nyugodt előkelőség történelmi levegővel átítatott hangulatában olvadnak egységbe. Tetszetős, rokonszenves művek lehetnek ezek az interieurok kedvelői számára.

Sokkal jobban érvényesül Maczalik Alfréd tehetsége a tájképeken. Kicsé hűvös kedélyű, de a természet egyes

Mozik műsora:

APOLÓ: Sziámi macska,
BELVÁROSI: Münchhausen,
CASINO: A négyarcu asszony,
KORONA: Lidércfény.

jelenségeinek szeretetében olykor szenvedélyesen felhevülő embert sejtünk alkotójukban, akit nem minden tárgy és nem minden pillanat ihlet teljes művészi odaadásra. Néha kemények a színei; a nyár zöldjét nem érzékelteti a juniosok és juliosok televény zamatával, de a nyárutó s az ősz szépségei magával ragadják s a lány és meleg színek pompás harmóniáját hozzák ki eseteje alól. A sárgult lombok aránya már lángolva tobzódik tájképein s ehhez hasonló forróság csak egy-két, fényes napengártól átütött erdő-belsőben mutatkozik meg nála, ami láthatólag egész bensőséges élménye volt a művészeknek.

Technikáját a rajzos elemek el nem hanyagolása jellemzi. Szereti a valószágot, de az egyéni szemlélet rávetítésével lát és jelenít meg. Szívesen ábrázol contre jour megvilágításban, másutt viszont teljes napfényt áraszt el tájain, ha ez nem is fűti át mindenütt a levegőt. Előtereit néhol nem éri elég tagoltnak a néző a közép-tér részleteivel szemben, ami helyenként a térhatás, a levegő-perepektiva rovására megy. A kompozícióra különösen ügyel, anélkül, hogy ebben előre megfontoltágot mutatkoznék. Beállításai mindig képezterűek s festményei egész során a tárgy, a kivitel s a helyő élmény megkapó hangulat szintézisében egysül.

Ki kell emelnünk egy nagyváradai városrészt, egy Zagyva-parti tájat, egy nagybányai panorámáját, amelynek egén a korareggel felhőzete az időjárás kialakulásának egy még bizonytalan pillanatát remekül érzékelteti, néhány falusi részletét, egy porban fürdő napnyugtáját, ősz hangulatait, napsugaras erdő-belsőjét és talán mindenekelőtt egy vízparti tájat, amelynek fű között a természet szerelmeseinek lágy megindultsága rezeg.

Az egész tárlat egy új alkotóképvre éledt művész jelentős tehetségének tanujele. (j. b.)

Vegyünk országzászlót!

Kaptuk és közöljük az alábbi levelet:

Nagyon sajnálatos látvány az nap-nap után, hogy a nagyváradai Országzászló rúdján egy mindnyájunkra sértő és szégyenteljes, szőlől összeszakadozott zászló leng, ami igazán nem illik egy ilyen nagy határtért városhoz... Ha van helyette egy szebb és nagyobb, azt mire tartják és miért nem tessék ki? Ha nincs, akkor miért nem vesz a város? Vagy adakozásból gyűjtsön rá.

Ne engedjük, magyar testvérek, hogy olyan csonka zászló lengjen a mi országzászlórudunkon, mikor az országban mindenütt olyan nagyra becsülik. Idegennek is nagyon szembevetendő látvány, mert a város közepén van és amikor elmegey előtte, csonka zászlót lát lengeni. Ez nem méltó egy ilyen szép erdélyi városhoz.

Felhívjuk az illetékesek figyelmét arra, hogy hassanak oda, minél előbb egy szebb zászló lengjen és hirdesse mindnyájunk számára a szebb magyar jövőt.

Adja Isten, úgy legyen.

Nagyvárad, 1943. november 21.

Kiváló tisztelettel, két magyar katonai testvér:

Szabó Sándor honvéd,
Bognár Balázs honvéd.

A Német Akadémia Nagyváradai Lektorátusa

MÜNCHEN 1943 HÁBORUS NYARÁN

Magyar nyelvű előadás, vetített képekkel.

Előadó: ANDOR GABRIELLA tanárnő

Szerdán, 1943 november 24-én este fél 7 órakor
a Német Lektorátus termében

Három éve tette le a hivatalos esküt a város tisztviselői kara

Mit végzett a magyar közigazgatás ezen 3 év alatt szemben a megszállás éveivel

(Nagyvárad.) Hétfőn délután 5 órakor rendkívüli közgyűlést tartott a város törvényhatósági bizottsága, dr. Hlatky Endre főispán elnöklété mellett. A tárgysorozat főbb pontjaitként a városi tisztviselők és alkalmazottak karácsonyi segélyezése szerepelt.

A közgyűlés megnyitása után dr. Soós István polgármester emelkedett szólásra, bejelentve, hogy most van három éves évfordulója annak, hogy a városi tisztviselői kar letette a hivatalos esküt dr. Hlatky Endre főispán előtt. Hosszas beszédben vázolta az elévült munkát, feltárva, hogy az elmúlt 22 évvel szemben, mit produkált a magyar közigazgatás 3 év alatt.

Hogy mindezek a munkák elkészülhettek, elsősorban annak köszönhető, hogy dr. Hlatky Endre főispán szívvel-lélekkel a város ügyei mellett küzdött és ezért háláját nyilvánította, majd így folytatta:

— De hálás kifejezést kell kifejeznem a törvényhatósági bizottság minden egyes tagjának azért a jóakaratu, megértő és lelkes támogatásáért, amellyel az előterjesztett ügyeket fogadta és megszavazta. Egy-két kritikai megjegyzéstől eltekintve, általában a teljes harmónia és egyhangúság jellemzi a törvényhatósági bizottság működését, ami annyit jelent, hogy a törvényhatósági bizottság minden egyes tagja átérzi az idő nehézségeit és tudatában van annak a jóakaratu és jószándéku munkának, ami a városházán folyik.

A jóhiszemű és jószándéku kritikát mindig örömmel veszem és azt kérem a jövőre is, viszont kérem az ügyek elbírálásánál ugyanazt a jóakaratu és megértést, amit eddig tapasztaltam.

Köszönetet kell mondjak az én munkatársaimnak, a városi tisztviselői karnak is azért, a megértett munkáért, amit 3 év alatt kifejtett.

Elért eredmények 3 év alatt

A polgármester ezután röviden felsorolta az elmúlt három év eredményeit. Ezek a következők:

Szociális téren:

96 ONCSA-ház építése, egy napközi otthon építésével, mely utóbbi építése most van folyamatban.

5 napközi otthon felállítása, abból egy napközi otthon és hegyi kulturális ház teljesen újonnan felépítve.

Egy teljesen új népfürdő felépítése. Egy másik népfürdő előkészítése. A magyar Normarendszer megszerzése.

Közjóléti Szövetkezet megalakítása.

Közegészségügyi téren:

Járványkórház modernizálása és felezése.

A mentőszolgálat megszerzése, az Országos Mentőszolgálattal kötött szerződés révén.

Egészségházak létesítése. Zöldkeresztes szolgálat beállítása.

Az OMTK nagyváradi fiókjának felállítása.

Kulturális téren:

A városi zeneiskola felállítása. Nagyváradon állandó magyar színház beállítása, opera előadások szerepeltetésével.

A városi nyilvános könyvtár új épületbe való beállítása, új és korszerű felszerelése.

Egy 4 tantermes új elemi iskola építése, amely a Ghillányi-úton most van folyamatban.

Az új állami iparos tanonciskola és internátus eflállításával kapcsolatos szerződés megkötése.

Idegenforgalmi hivatal megszerzése és felállítása.

Iskolán kívüli Népművelés megszerzése, szabadegyetemi előadások beállításával.

A Szent László-hét előkészítése és lebonyolítása.

Az Erzsébet-ligeti sportpálya részbeni rendbehozása, 140.000 P. összeg befektetésével.

Technikai főiskola felállítására vonatkozó intézkedések megtétele és az ügy előkészítése.

Gazdasági téren:

A Széchenyi épület visszaszerzése. A „Három rózsá” épület újbóli megszerzése.

Az Ősi major megvétele a káptalantól.

A Körös laktanya ügyének végleges rendezése.

Parkok rendezése és új parkok létesítése az új országút mentén.

A Rimanóczy-kávéház és vendéglő, valamint terras újépítése, továbbá a szálloda és fürdő modernizálása és átalakítása.

Pénzügyi téren:

Az új magyar adórendszer bevezetése és az adóhivatal átszervezése.

A fogyasztási adóhivatal újbóli megszerzése.

Négy városi költségvetés és 3 zárszámadás elkészítése.

A pénzügyi egyensúly megteremtése.

Műszaki vonalon:

Több, mint 600.000 P. értékű in-ségmunka megszerzése és elvégzése.

A 4. számú állami út felépítése, az összes kisajátítások eszközésével.

A 4. sz. állami út és a Muzem-út összekötése.

A velencei partfal építése a 4. sz. uttal kapcsolatosan.

A városháza előtti Körös-parti sétány kiterjesztése a Garasos-hídig, az erre vonatkozó munkálatok megtétele, ingatlanok kisajátítása.

A gróf Teich Pál-utca teljesen modern, korszerű burkolása.

Az üzemi székház modern épületek felépítése.

A tüzoltó laktanya udvarán 300.000 P. értékben tüzoltó szertár, modern legénységi étkező és háló, valamint mentő legénységi épület emelése.

Burkolási és parcellázási szabályrendeletek előkészítése.

A városházán egy új személyfelvonó létesítése.

Üzem vonalon:

A villamosmű korszerű átszervezésével kapcsolatban egy új kazán, egy új turbina, egy új generátor és egy új kapcsolótábla megrendelése

több, mint 2.000.000 P. értékben.

Egy új kazánház építése házikelésben, cirka 30.000 P. értékben, mely nagyrészt már el is készült.

A vízmű fenékgátjainak újjáépítése. A városközi kooperáció megszerzése.

A Bisztra vizierőmű létesítésének előkészítése.

Az üzemi személyzet átszervezése.

Patzkó Elemér felszólalása a Zeneiskola ügyében

Napirend után Patzkó Elemér szólalt fel ímért a városi zeneiskola ügyében.

Felolvasta régebbi interjellációjának erre vonatkozó részét és megemlítette, hogy Szalay Elemér a Magyar Lapokban közölt válaszában rosszmájúnak nevezte az ő bírálatát és azt írta többek között, hogy a zeneiskola tanárai szerinte nem hivatottak arra, hogy a közönséget talán egy futballmeccs után „zenei falatozóra” gyűjtsék és ezzel igyekezzenek a zenei kultúrát terjeszteni. Ezzel szemben felolvasta Patzkó Elemér Zathuretzky Edének, a budapesti Zeneművészeti Főiskola új igazgatójának nyilatkozatát, amelyben az európai hírű művész szükségesnek mondja a novendékhangversenyek közönségének kiszélesítését éppen a zenei kultúra terjesztése érdekében.

A továbbiakban kifogásolta a szónok, hogy Szalay Elemér igazgató a városi zeneiskola amúgy is szűk helyiségéből egy háromszobás lakást foglalt el és hogy ezzel szemben az iskola egy részt másutt működik, ahol nem állhat az igazgató ellenőrzése alatt. Azután ismételtelen helytelenítette Patzkó Elemér, hogy a zeneiskola tanárok közül többen nem Nagyváradon laknak. A tanár igazi működése, mondogta, az óraadás kötelességének teljesítése után kezdődik, és lehetetlen elképzelni lelki kapcsolatot a növendékek és olyan tanárok között, akik idejük nagyobb részét más városban töltik.

Szalay igazgató személyével is foglalkozott Patzkó Elemér. Elismerve, hogy képzett, jó muzikus, de szerinte nem rendelkezik azzal a szuggesztív erővel, amire egy ilyen intézmény igazgatójának szüksége volna.

A felszólalásra Soós István polgármester azonnal válaszolt. Leszógozte, hogy Patzkó Elemér, az egyik mult közgyűlésen elhangzott interjellációjában jóhiszemű, tárgyilagos bírálatot gyakorolt, amire a törvényhatósági bizottsági tagoknak elvitathatatlan joguk van. Helytelenítette, hogy Szalay Elemér igazgató erre újságikkben válaszolt. Ezzel az üggyel kapcsolatban ő korrendeletileg közölte is a városi tisztviselőkkel, hogy hasonló eljárásra nincs senkinek se joga, hanem, ha úgy érzik, hogy sérelem érte őket, a polgármesternél kell panaszt tenniük, aki aztán megteszi a szükségesnek látott intézkedéseket. A kérdés érdemére vonatkozóan kijelentette a polgármester, hogy tisztában van a nehézségekkel, amelyekkel a városi zeneiskolának helyiség, tantestület és felszerelés tekintetében meg kell küzdenie, de minden kezdet nehéz és ez az intézmény alig két éves multra tekinthet vissza.

Szalay Elemér komoly zenei szak-

ember, aki a mai körülmények között, ügyi, mint helyi ember, teljességgel alkalmas az intézmény vezetésére és munkáját kifogástalanul végzi. A város vezetősége igyekszik új megoldásokat találni az iskola fejlesztésére, de ennek különböző akadályai vannak.

Ami pedig a zenei kultúra általánosabbá tételét illeti, sajnos, Nagyvárad tekintetben nem rendelkezik olyan hagyományokkal, mint például Sopron, ahol 120 éves zenepártoló egyesület van. De, tette hozzá a polgármester, a zeneiskola tanárainak munkája és az olyan kiváló zeneértők közreműködése, amilyen Patzkó Elemér is, bizonyára meg fogja teremteni ebben a viszonylatban is azt a helyzetet, amelyet Nagyvárad kulturális elhivatottsága megkíván.

Közellátási vonalon:

A közellátási adminisztráció megszervezése, 70 tisztviselő a jegyekhez kötött élelmiszerek és közellátási cikkek leadminisztrálása.

Levente vonalon:

Levente otthon létesítése.

Levente lőtér létesítése.

Levente sporttér létesítése.

Légo. vonalon:

Légo. központ felállítása és teljesen korszerű alapon való felszerelése. 10 nyilvános légo. óvóhely létesítése.

14 légo. kút létesítése.

2 légo. kórház felállítása.

Légo. Ligával kapcsolatos szervező-kedési munkálatok.

Több előzékenységet vár a közönség a Közellátási Hivatal egyes tisztviselőitől

Nagyvárad, nov. 23. Nap mint nap hatalmas tömeg vár a Közélelmezési Hivatal előcsarnokában, amelyben az elbíralt cipőigénylőlapokat osztják ki. Panaszok állandóan előfordulnak, főleg azok részéről, akiknek az igénylését elutasították. Egy panaszt mégis szóvá kell tennünk.

Idősebb hölgy áll Rumpf Béla, a közüzemektől áthelyezett ideiglenes alkalmazott előtt. A fiatal ember átveszi a számat, belepipizkál az aktákkal telt ládába és kijelenti, hogy el van utasítva.

— Honnan tudja? — kérdezi a hölgy. — Nem találok, — jelenti ki Rumpf Béla. Hangja fölényes és elutasító a közben hátradől a falhoz, mivel egyelőre több munkája nincs.

— Legyen szíves és nézze meg még egyszer, — kérleli a hölgy, — mert ha el is van utasítva, a következő igénylésnél csatlakoznom kell az elutasított igénylőlapot.

A szőke fiatalember erre iszonyu haragra gerjed és dühösen vágja oda.

— Keresse meg maga. A hölgy gyorsan távozik és percek múlva is a belső izzalomtól remegő hangon meséli el a történetet.

Az esetet Dobay István aljegyző úrnak, a Közélelmezési Hivatal vezetőjének elpanaszoltuk, de felhívjuk rá a polgármester úr figyelmét is. Ki kell oktatni végre az ideiglenesen alkalmazottakat is, hogy nem a közönség van érettek, hanem ők vannak a közönségtől.

Vagy pedig egyáltalán nem kellene alkalmazni őket. (b. a.)

Kereskedők érdekképviseleti szerve: a KOE

Előszó a Kereskedelmi Csarnok november 28-iki közgyűléséhez

M. kir. kereskedelem és közlekedésügyi miniszter új érdekképviseleti szervekbe tömörítette az ország nagy és kis kereskedőit. A reform célja az volt, hogy a kereskedőknek is legyen olyan súlyos és aktív szervezeteik, mint amilyennel az ipar rendelkezik a Gyosz. révén, vagy pedig a bankvilág a Tébe. keretében.

Az utóbbi időben igen élénken foglalkoztatja a kereskedői közvéleményt a mélyreható változás, amely a kereskedelem és közlekedésügyi minisztérium irányítása mellett a kereskedelmi érdekképviseletek rendszerében az utolsó másfél, de különösen az utolsó fél év alatt beállott.

MI VOLT EDDIG?

A kereskedők érdekképviseletét egyrészt, mint hivatalos törvényes érdekképviseletet a Kereskedelmi és Iparkamara látta el és látja el, másrészt pedig azok a szabad érdekképviseletek, amelyeket a kereskedők maguk pillanatnyilag a szükséghez képest létesítettek.

A háborús viszonyok folytán előállott különleges helyzet és a gazdasági életnek ebből származó költősségei azonban a hivatalos körök figyelmét a szakmai szabad érdekképviseletek működésére irányították. Itt jegyezzük meg, hogy a kamarai intézmények, mint törvényes kénszertársuláson alapuló érdekképviseletek, Európaszerte mindenütt általános jellegű, több gazdasági ágazatot képviselő regionális szervezetek, amelyek az általuk képviselt gazdasági ágazatokat az ország területének bizonyos részére korlátozottan (kamarai kerületek) képviselik, a feladatuk elsősorban: a különleges érdekek kiegyenlítése és a kívánások egyeztetése.

Ezzel szemben a szabad érdekképviseletek szűkebb érdekeltségek (egyes gazdasági ágazatok) sőt azokon belül is egyes szakmák országos jellegű képviselői, önkéntesen belépő tagokból.

Szorosabb érdekközösség és az önkéntes belépés természetes folyamánként ezek az érdekképviseletek sokkal harcosabb és meg nem alkuvó szervezetek, mint a egyes jellegű kénszertársulások. Állásfoglalásai határozottabbak, élesebbek, sőt néha esetleg egyoldalúak és elfogultak is. A kamarák és a szabadérdekképviseletek tehát szerencsésen kiegészítik és támogatják egymást, és éppen ezért mindenütt párhuzamosan fejlődtek egymás mellett.

A két érdekképviseleti típus közül a kamarai rendszer kifogástalanul működött és működik, a szabadérdekképviseleti hálózat azonban a teljes rendszertelenség, kétértelműség, képtelenség mutatta.

Az ilyen érdekképviseletek természetesen nem felelhettek meg azoknak a rendkívüli követelményeknek, amelyeket a háborús irányított gazdálkodás az érdekképviseletekkel szemben támasztott.

Ez a felismerés indította kereskedelmi kormányzatot arra, hogy közelebből megvizsgálják az egyes érdekképviseleti szervek életét s igyekezzenek egy bizonyos rendszert kiépíteni az apróeseprő érdekképviseleti egyesületek tömörítésében.

Különösen időszerűvé tette a kérdést a súlyos helyzet, amelyben a kereskedelem a négy éves háború folyamán ke-

rült. A háborús nehézségeket a kereskedelem sanyli meg mindig a legjobban, mert az áruhiány folytán bekövetkezett forgalomcsökkenés, a háborús irányított gazdálkodás kötöttsége és ezerféle szabályozottsága a kereskedelmet közvetlenül befolyásolja.

MI LESZ?

Ilyen körülmények között kétszeresen fontos, hogy a kereskedői társadalomnak is legyen jó kiépített, megfelelő tisztségviselő gárdával rendelkező szervezete, mint amilyen a gyáriparnak a Gyosz, a képzéshez kötött kézműves iparnak Ipok, a takarékpénztárak és bankoknak a Tébe, a biztosító intézetnek a Biosz, alakjában már régebben rendelkezésre áll.

Nem szorul hővebb magyarázatra, hogy ennek a sok küzdelemnek a megvívására a kereskedelem csak akkor lesz képes, ha szervezeten tud fellépni.

Ezen elgondolásnak megfelelően a kereskedők egyrészt a Nagykereskedők Országos Egyesületének (Noe.) és a Kereskedők Országos Egyesületének (Koe.) szakosztályaiban részesülnek megfelelő érdekképviseleti védelemben. Ezek a szervezetek mind országos jellegűek, mert hiszen csak így tudják az érdekelt szakmák összességét képviselni. Tekintettel arra, hogy a Koe., amelynek védelmében a kis és közép kereskedelem részesül, oly sok vidéki taggal rendelkezik, hogy azoknak ügyeit egy központi irodában ellátni lehetetlen, célszerűbbnek és szükségszerűnek látszott a Koe. országos szervezetét ahként ki-

építeni, hogy a Kereskedők Országos Egyesületének minden fontosabb vidéki városban legyen egy-egy helyi szerve.

Igen nagy jelentősége van a vidéki szervezet felállításának, mert egy-egy vidéki körzet kereskedői közös elgondolásait, terveiket együttesen tárgyalhatják meg és megismerhetik egymást és közös érdekeik érdekében együttesen léphetnek fel a Koe. vidéki szervezeteiben.

A m. kir. kereskedelem és közlekedésügyi miniszter a Nagykereskedők Országos Egyesületét és a Kereskedők Országos Egyesületét és ezzel mindkét egyesület vidéki szervezeteit, egyedül elismert szabad érdekképviseleté nyilvánította és ugyanakkor utasította az összes érdekelt hatóságokat és szerveket, hogy szakmai ügyekben ezekkel az egyesületekkel tárgyaljanak. A kereskedelem és közlekedésügyi miniszter értesítette továbbá erről az elhatározásról az összes társminisztereket is és így biztosítva van, hogy nemcsak az általános közigazgatási hatóságok, hanem az összes szakhatóságok is (pénzügyi hatóságok stb.) ezeket az érdekképviseleteket fogják adott esetben meghallgatni.

Különösen nagy jelentősége van azonban a szervezete kiépítésének a háború utáni idők szempontjából. A háború után az egyes nemzetek között is új verseny fog megindulni. Ebben a versenyben annak az országnak a kereskedelme fog felülmárni, amely egységesen és szervezeten tud az új feladatokba behatárolódni.

Mindezetre a kérdésekre és a most nem érintett kérdésekre is a Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok, mint a KOE tartandó közgyűlésén fognak felelet adni az erre illetékesek. Nevezetesen a m. kir. kereskedelem és közlekedésügyi miniszter úr képviselője: Halla Aurél dr. ny. államtitkár, a KOE országos elnöke és a KOE főtitkára Sándor Béla dr.

(W. Gy.)

Négymillió pengő alaptőkével Filmgyár Rt. alakult Szegeden

Szegedi érdekeltséggel hozták létre a nagyjelentőségű kulturális vállalkozást, amely szegedi írók és művészek bevonásával akarja megteremteti az igazi magyar filmet

A szegedi Új Nemzedék írja: A nyár folyamán érdekes filmgyár alapítási terv vetődött fel Szegeden, amelynek ötletét az illetékes tényezők is melegen fölkarolták. A kezdeményezők tárgyalásokat folytattak a város hivatalos vezető köreivel és ezeknek az előkészítő beszélgetéseknek az lett az eredménye, hogy Szeged városa hajlandónak nyilatkozott a Szegeden alapítandó filmgyár építkezésének céljaira megfelelő telket díjtalanul átengedni, továbbá adómentességgel és egyéb kedvezésekkel elősegíteni a nemcsak üzleti, de elsősorban kulturális vállalkozás prosperitását. Egyetlen kikötése volt a városnak, még pedig az, hogy a vállalkozásnak minden ízében és vonatkozásában szegedinek kell lennie.

Hónapok teltek el azóta és sokáig nem lehet hallani semmi újabbat a szegedi filmgyár tervéről. Már-már úgylátott, hogy a szép és nagy reményekre jogosító terv a kútba esett és megvalósítása elé alighanem előre nem látott akadályok cördültek. Időközben azonban egy másik hasonló kezdeményezés híre keltett országos felhajtást és visszhangot. A napvilágra ezre korábban formában adott hírt róla, hogy nagyöz-

szegű hivatalos támogatással új magyar filmgyár létesül — Kolozsvárott. Ezt a tervet művészeti körökben mint kulturális decentralizáció egészséges és olyanira kívánatos irányzatának egyik fontos vívmányát üdvözölték. A gyár alapítási tervet körül fölvert széles hullám azonban csakhamar elesőnedesdedek és az utóbbi időben már semmit nem lehet hallani a kolozsvári filmgyár terveiről.

Annál érdekesebb és meglepőbb, hogy most, amikor már szinte feledésbe ment a szegedi terv, egészen váratlanul ismét hírt kapunk róla, még pedig a lehető legkomolyabb formában. Hirtel érdemlő helyről nyert értesülésünk szerint sikerült a Szegedi Filmgyár Rt. részére szegedi tőkeérdekeltségek bevonásával négymillió pengő alaptőkét összehozni és ezzel megvetni a nagyszabású elgondolás szilárd és biztos alapjait.

De nemcsak a tőke hajlandóságát sikerült biztosítani a filmgyártóvállalkozás számára, hanem az építkezések biztosítására is megtörténtek a szükséges lépések. Elsősorban azokat az épületanyagokat kötötték le, amelyekhez a mai viszonyok között hozzá lehet jutni. Így a szükségessé teljes mennyiségű kö-

anyag rendelkezésre áll és amint a zárolás alól felszabadulnak az egyéb építkezési anyagok, hozzá is foghatnak a gyártelep megépítéséhez. Az erre vonatkozó tervek már készen vannak, de kidolgozták már a művészeti munka terveit is a vállalkozást életre hívó szakemberek.

A Szegedi Filmgyár Rt. létrehozásával kapcsolatban kérdést intéztünk Rosta Lajos dr. országgyűlési képviselőhöz, akinek ötletéből a filmgyár gondolata megszületett. Rosta képviselő a következőkben ismertette a filmgyár alapításának történetét:

Nehéz és küzdelmes munka volt a mai viszonyok között, amikor a tőke ösztönözésére idegenkedik minden nagyobb arányú és hosszabb lejáratu investíciótól, vidéken kulturális rendeltetű vállalkozást létrehozni, de végre mégis sikerült tető alá juttatni. A Szegedi Filmgyár Rt. négymillió pengő alaptőkéje együtt van és az összes elvi kérdések már annyira tisztázódtak, hogy a jövő hét folyamán hivatalosan is bejelenthetjük az illetékeseknek a filmgyár végleges megalakulását.

A kultúra leghatékonyabb fegyvere ma a könyv és a film. Ezzel az utóbbival azonban baj van, mert a magyar filmgyártás produktumai még mindig nem fejezik ki a magyar jelleget és nem tükrözik a mi legsajátabb kulturánkat. Legfőbb ideje a sok nemzetközi témájú giccs és erőltet próbálkozás után megteremtteni a minden ízében magyar filmet. Nem a külsőségekben való „magyarkodásra” gondolunk, hanem arra, hogy a filmek témaválasztásukban, feldolgozásukban a magyar léleknek legregebb kifejezői.

Szeged, amelynek politikai téren a nemzet talpraállítása idején olyan jelentős szerep jutott, kulturális téren is magához ragadhatja a kezdeményező szerepet. A város illetékes körei már az első tárgyalásaink alkalmával megértéssel és szeretettel karolták fel a gondolatot és az itt nyert ösztönzés adta meg törekvésünknek azt a lendületet, amely hozzásegített minket terveink megvalósításához.

A szegedi filmgyárra országos viszonylatban az a szerep és jelentőség hárul, hogy az Alföld eszteromi színével gazdagítsa az egyre fejlődő magyar játékfilmkultúrát. Amint a tőkeérdekeltségek bekapcsolásánál Szegednek biztosítottuk az előbbséget, úgy művészeti téren is a szegedi vonatkozásokon van és marad a hangsúly. Szegedi íróknak és itt nemcsak az elhalt nagyságokra gondolunk, de a maiakra is, szegedi művészeknek a közreműködésével akarjuk elkészíteni játékfilmjeinket, a kultúr filmek készítésénél pedig számíthatunk Szeged egyetemi város fejlett tudományos életének művelőire.

Vállalkozásunk jelentőségét növeli az a körülmény, hogy egész Középkel-ten nincs filmgyár. Nemrégiben alakult az első vállalkozás Bulgáriában, de Szerbia, Görögország, Törökország nélküli még a filmműtermeket, sőt tulajdonképpen az egész Balkán még szűz terület a filmgyártás szédítő lehetőségei számára. Ugy a műtermünkkel, valamint a legmodernebb felszereléssel berendezni ezandékolt laboratóriumunkkal mind-csak az országoknak rendelkezésére állhatnánk, a filmgyártó vállalkozások egész sorának akcióbalépésére nyújtana lehetőséget a szegedi filmgyár kedvező, centrális fekvése, technikai felkészültsége és kiváló szakemberekből megszervezendő gárdája.

Néhány napon belül megtörténik a filmgyár megalakulásának hivatalos bejelentése, ugyanakkor benyújtjuk a város hatóságának a részletes munkatervünket is, amelyek megvalósítását azonnal megkezdjük, amint a viszonyok erre lehetőséget adnak.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
 SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5 SZÁM.
 Telefon: 12-27.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: 1 óra 4.30 P.
 3 óra 12.40 P.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk
 száma: 72.301.
 Kéziratokat nem adunk vissza.

Szinyei-Merse miniszter jókívánásait fejezte ki Józán püspöknek. Köszönetnyilvánítást tett a püspöknek. (MTI) Szinyei-Merse János vallás- és közoktatásügyi miniszter közzétartott beszédében az egyszemélyes egyház főtanácsának ülésén, őszinte jókívánásait fejezte ki Józán Miklós unitárius püspöknek arról az alkalomból, hogy fél évszázada szolgálja, mint lelkes egyházat. A kultuzsm. miniszter az esti órákban visszaindult Budapestre.

Megnyílt a szatmári katolikus tanítóképző. Szatmárról jelentik: A szatmári püspökség legújabb körlevele örömmel jelenti be, hogy a magyar kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium jóakaró támogatásával a román imperium alatt, 1924-ben megszüntetett régi katolikus tanítóképző újból megkezdte működését. Az intézet és vele kapcsolatos internátus vezetését a keresztény iskolatársulások látják el. — Ugyancsak bejelentik a körlevél a szobránci új plébánia, valamint a kassai helyi lelkesedés megszervezését.

Húszéves fennállását ünnepelte a szófiai Petőfi kultúrör. Szófiából jelentik: (MTI) Vasárnap ünnepelte fennállásának 20-ik évfordulóját a szófiai Petőfi-kultúrör, a legrégebbi bulgáriai magyar egyesület Petőfi-Bolov ünnepség volt, amelyen megjelent Arnóthy, Jungert Mihály szófiai magyar követ, valamint a bolgár kulturális élet sok kiválósága.

Tömegsirt találtak Póla közelében. Bérlinből jelentik: (MTI) A Német TI jelentik: Póla közelében az Adria tenger partján tömegsirt találtak, amelyben 222 halott volt. Egy közeli helység olasz lakosai voltak, akiket kommunista bandák hurcoltak el.

Dr. Tihanyi Tibor tart előadást a Katolikus Akció világnézetű akadémiáján. Dr. Tihanyi Tibor kegyesrendi hittudományi főiskolai tanár, a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen az egyetemi ifjúság lelkesítője, tartja a Katolikus Akció világnézetű akadémiáján a péntek esti előadást: „Ifjúságunk nemzeti szolgálatának útjai” címmel.

A jog és a törvény. Hézagpótló, színes művel gyarapodott jogsz. irodalmunk. A pécsi Pannonia könyvtár kiadásában, dr. Irk Albert tollából „A jog és a törvény” címmel érdekes fejtegetés jelent meg a könyvpiacra. A könyv laikusoknak és szakértőknek egyaránt élvezetes stílusban adja elő a bíró felvilágosító tevékenységét — jogfejlődésünk folytonosságát boncolja, különös tekintettel az 1832. évi, jogrendszerünk alapjaitban vizsgálódó kamarillaj rendelethez. Végül bebizonyítja, hogy a magyar jogtudomány nem meddő fogalom, hanem termékeny élet — tudomány.

Prima kivitelű arany és króm svájci órák
ÁCS TIBOR
 Nagy választékban valódi és namis ékszerek.
 Nagyváradi, Széchenyi tér 6. szám.
 Alkalmi és ünnepi ajándéktárgyak! Élezzon- és csajgútlás!
 Olcsó karácsonyi ajándékvasár!

KORONA Filmszínház
 Kedden utoljára:

Lidércfény

Az utóbbi évek legnagyobb sikerű színes filmcsodája

Szerdától: **Egy szív megáll**

Köszönetnyilvánítást tart a vármegyei Iskolán. A Biharvármegyei Törvényhatósági Iskolánkülső Népnevelési Bizottság, a Biharvármegyei Törvényhatósági Iskolánkülső Népnevelési Bizottság folyó évi november hó 23-án délelőtt 10 órakor a vármegyei ház kis tanácstermében közgyűlést tart a következő tárgysorozattal: 1. Az 1943-44. tanévi munkaterv tárgyalása. 2. Az 1944. évi költségvetés tárgyalása. 3. Indítványok.

Értesítés. A Nagyváradi és Vidéki Ipartestület Ruházati és Textil iparok szakcsoportja értesíti tagjait, hogy a november havi vásárlási igazolványt három napon belül a szakosztály irodahelyiségében okvetlenül vegye át, mert arra való jogosultságot ellenkező esetben egyszer és mindenkorra elveszti. Elnökség.

Beiratkozás az Alliance Française nyelvtanfolyamaira: november 19, 20, 22 és 23-án délután 5-7 óra között az Ujságró Otthonban. Beiratási díj egész évre 15 pengő, Tandíj nincs.

Szlovákiai hölgycsoport látogatása Nagyváradon. Nagyvárad, november 23. A szlovákiai magyar nőegyesületek részéről Nagyváradra érkezett hölgycsoport megtekintette a város nevezetességeit és különösen szociális berendezéseiket tanulmányozta. Vasárnap a polgármester ebédet adott a tisztelőknek és ez alkalommal ismertette a vendégek előtt az ország és a város szociálpolitikai megvalósításait. A szlovákiai hölgyek nevében gróf Révay Jánosné mondott köszönetet a szíves fogadtatásért.

A szívbetegségek és az érlelmeszedés kezelésében gyakran kitűnő szolgálatot tesz a természetes „Ferenc József” keserűvíz általa. Szabó Erzsébet 6 éves kisleány véletlenül betévedt a városterembe és ciánmérgezésben haltan ceett össze.

Megölt a ciángáz egy hatéves kisleányt. Ceglédről jelentik: (MTI) A ceglédi vasútállomás harmadosztályú várostermet ciánozták. Szabó Erzsébet 6 éves kisleány véletlenül betévedt a városterembe és ciánmérgezésben haltan ceett össze.

November 26-ig lehet beiratkozni a francia nyelvtanfolyamokra. Nagyvárad, november 23. Henry Baus, a francia barátok egyesülésének vezetője, hűfőrt tisztelgő látogatást tett a polgármesternél és beszámolt a francia nyelvtanfolyamokra való beiratkozások eddigig eredményeiről. A kezdő, haladó és felső tanfolyamokat a premontrai gimnáziumban az esti órákban tartják meg. Beiratkozni november 26-ig lehet minden délután 5 és 7 óra között az Ujságró Otthon könyvtárszobájában. Tandíj nincs, beiratási díj 15 pengő.

Louis Freaker gigantikus filmalkotása

Tűzördög

Bemutató szerdán a CASINO-ban

Kedden utoljára **A négyarcu asszony**

December 12-én szerepelnek Szolnokon a nagyváradai írők. Nagyvárad, november 23. Szolnok város polgármestere értesítette Nagyvárad polgármestere, hogy a nagyváradai írők tervezett irodalmi matinéjára a szolnoki színház december 12-én rendelkezésre áll. A matiné dr. Hlatky Endre főispán előadást tart Nagyvárad multjáról, dr. Soós Etlván polgármester a város helyzetéről a 22 éves megezállás alatt, továbbá előadást tart dr. Némethy Gyula kanonok, dr. Tabéry Géza író és Daróczy-Kies Lajos szerkesztő. Ezenkívül Papp Lajos Nagyváradról szóló előadás keretében levetíti a nagyváradai filmet. A végleges program megállapítására Papp Lajos a napokban Szolnokra utazik.

Dr. Szedlák Ödön főorvos szabadegyetemi előadása

Lapunk tegnapi számában közöltük, hogy a Szabadegyetemen f. hó 25-én dr. Szedlák Ödön főorvos „A nevelés hatása az idegrendszerre” címen tart előadást.

A Szabadegyetem vezetősége a folyó évi előadások tárgykörének kiválasztásánál arra törekedett, hogy egy-egy téma két, vagy három előadásra, lehetőséghez képest kimerítessék. Ilyen összefüggő előadások voltak a Népesedéspolitikai helyzetünk és A magyarság biológiája.

Dr. Szedlák Ödön főorvos a f. tanévben szintén két összefüggő előadást tart, azok témáinak maradéktalan kimeríthetése végett két előadásának sorrendje a következő: **Személyes az ideglet köréből** című előadását előző híradásunktól eltérően f. hó 25-én tartja, míg **A nevelés hatása az idegrendszerre** című előadását — mint a mostani előadásának vázlatát: a lelki élet fejlődése a születéstől a felnőtt korig, a lelki élet mechanizmusának azon állomásai, ahol a velünk született primitív ösztönök elfojtás alá kerülnek és lezornak a lélek tudatalatti részébe. Primitív ösztöneink időnként visszatérnek emlékeinkben, holléteinkben. Ezen visszatérés folyamat nemcsak az egyénben van meg, hanem az egész emberiségben is, mint azt a kultúra történelmi példái igazolják. A nagy kultúrák pueztulási Egyiptom, római-görög kultúrák összeomlása mind a primitív ösztönök visszatéréseit mutatják. A lélek tudatos és tudatalatti része, a leggyakrabban előforduló elmebajok, melyeknek tünetei feltalálhatók a normális egyénekben is. Nincs abszolút normális lelki berendezésű ember. A lángész örület, melynek határvonalai egymást surlóják. Idegháború.

Az előadandó dolgok csak szemelvények lesznek a lélek hatalmas birodalmából, de olyan szemelvények, amiket mindenkinek ismerni kell.

A szabadegyetemi előadások változatlanul minden ceütörtöki napon, délután 5 órakor tartatnak a városháza dísztermében.

Nőket is alkalmaznak utcaseprésre

A köztisztasági üzem 5.68 pengő napibérrel utcaseprésre nőket is felvesz. Jelentkezni egésznap lehet Kaszárnya-tér 17. sz. alatt. **Igazgatóság.**

NYILTTÉR

Férjemet Porubszky Árpádtól kúton-váltan élek, érte semmiéle anyagi felelősséget nem vállaltok.

Porubszky Árpádné sz. Kovács Teréz

Ipartestületi hírek

Felhívás a leánytanulókat foglalkoztató iparosokhoz

Pár hét előtt két székely leányt helyeztünk el nagyváradai iparos asszonyoknál teljes ellátással négy éves tanterzódéssel. A m. kir. Állami Munkaközvetítő hivatal (Marosvásárhelyről) megkereste Ipartestületünket, hogy hasonló feltételekkel öt székely leány szeretne nőeknek való ipari szakmában elhelyezkedni. Kérjük az érdeklődőket, hogy jelentkezzenek az Ipartestületnél mielőbb, hogy kivánságukat azonnal ovábit-haassuk. Nagyvárad, 1943 november 22-én **Ipartestületi Elnökség.**

Nagyvárad thj. város polgármestere. 33.823/1943.—III.

Versenyárgyalási hirdetés

Nagyvárad thj. város tulajdonát képező épületekben létesített óvóhely berendezési és felszerelési tárgyaknak, u. m.:

1. 47 darab óvóhely asztal;
2. 47 darab állványos fekvőhely;
3. 39 darab egyszemélyes ülőpadka;
4. 214 darab egyszemélyes ülőpad;
5. 590 méter ruhafogas

szállítására Erdély és Keletmagyarország területére korlátozott nyilvános versenyárgyalást hirdetek.

A közszállítás költségei szabályszerűen biztosítva vannak.

A versenyárgyalási és szállítási feltételek a hivatalos órák alatt a város gazdasági ügyosztályánál (II. em. 26.) megteudhatók.

Az ajánlatok a gazdasági ügyosztály által rendelkezésre bocsáandó úrlapokon, folyó évi december 15. napján, délelőtt 10 óráig az Irodáigazgatósághoz nyújtandók be. A beérkezett ajánlatok ugyanezen napon délelőtt 11 órakor lesznek felbontva a gazdasági ügyosztályon.

Nagyvárad, 1943 november 23.

Dr. Gyöngy László s. k. h. polgármester.

Gyermekhalál — gondatlanságból

Nagyvárad, november 23. Bályokon, Varga György uramék piciny szobájában jó meleg volt. Kellett fűteni, mert bar aprilis 17-ét mutatott a kalszadarium, foga volt még a napnak. Bizony a kicsinyek a 11 hónapos Józsika, na meg a 3 éves Gábor szerették a meleget. Sőt a tüzet is. Ez viszont bajnak, igen végzetes nagy bajnak lett okozója. Gáborka, míg anyja tejért ment, nagy buzgalommal a „spörkályha” alá hordta a fát, meg rózsát. Egyszer egy szikra pattant ki a tűzből, melyet a két gyermek nagy kerek szemekkel bámult a kinyitott tűzhelyajtón keresztül. A szikra lángot fogott a rózsán és óriási füst keletkezett. Ez még szerencse volt a bekövetkezett szerencsétlenségre, mert a füstre figyelmes szomszédok, meg a tejesarnokból hazafelé tartó asszony kimentették Gáborát a szobából s eloltították a tüzet. A kicsi Józsi gyermek már alélt volt s a remegő, eikító anya futva indult a kormos, égett emberpalántával a szomszéd falu felé — orvoshoz. Utaközben azonban meghalt kezében a gyermek.

Az ügyészség vádat emelt az aszszony ellen. Ügvért hétfőn tárgyalta a nagyváradi törvényszék Váradi-Kolozsváry-Geleta büntető tanácsa.

Az uradalom nem ad nagyobb lakást, a piciny szobában összehúzólván a gyermekek. Hűvös volt, be kellett fűteni s tej is kellett a gyermekeknek, ezért elmentem tíz percre a tejházba. A szikra nem tudom, hogyan pattantott ki, a fát a kis szobában nem tudtuk hova elrejtetni — mondta védekezésül szepelve Varga Györgyné, Gáspár Erzsébet.

A bíróság a tanúk kihallgatása után bűnösnek mondta ki Vargánét gondatlanságból okozott emberölés vétségében s ezért egyhavi fogházra ítélte, melyet azonban háromévi próbaidőre felfüggesztett. Az ítélet jogerős.

RÁDIÓ

SZERDA, NOVEMBER 24.
Budapest I.

- 10.15 A Székesfővárosi Tűzoltózenekar.
- 11.15 Kamarazene.
- 11.40 Palásihy Marcell elbeszélése.
- 12.10 Roész Emil szalongyűjtése.
- 13.30 Honvédeink üzenek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
- 14.00 A rádiózenekar műsorából.
- 15.00 Sárközi Gyula cigányzenekara.
- 15.30 Hangképek a magyar-német katonaválogatott labdarugó mérkőzésről.
- 16.20 Szórakoztató zene.
- 17.00 Az Orlay tánczenekar.
- 17.25 Kelemen Mária előadása.
- 17.45 Elek Ica énekel.
- 18.00 Honvédek műsora.
- 18.40 Világpolitikai kérdések, vélemények.
- 19.00 Rokokó idill.
- 19.40 Torinoj EIAR zenekar.
- 19.50 Sári bíró. Vigjáték.
- 22.40 Séta operettországban.

Szolgáltatás gyógyszertárak:

V. CSOPORT:

- ELEOPATRA** gyógyszertár Kossuth Lajos-utca 2. (Barla Dezső) 15-15.
- CSILLAG** gyógyszertár. Mussolini-tér 3. (E. Csapó Z.) 25-51.
- MÁTYS KIRALY** gyógyszertár, Szt János-u. 59. (Ajtay G. Gyula) 21-31.
- SENT ANTAL** gyógyszertár, Garliczy-u. 14. (Allasz Lajos) 13-55.

SPORT

Javulnia kell a NAC-nak a hátralévő mérkőzésekre

Nem kellett hozzá különös jóstehetség, amikor a 4. helyezett Gammában már jóelőre igen erős ellenfelet láttunk. A görögbeü csapat tartotta legtöbbször a veretlenségét is az NB I.-ben, de a csapat összetételéből is meg lehet állapítani, hogy kitünő erőt képvisel, a vasárnap mutatott játéka alapján pedig csak azt mondhatjuk, hogy még igen sok csapatnak fog kellemetlen percekre szerezni a nagyszerű küzdőképességű vállalati együttes.

A jó NAC-kezdés után úgy nézett ki a dolog, hogy a zöld-fehérek gólok fogják ezt a mérkőzést nyerni, de bizony nem így történt, sőt kis híja, hogy meglepetést nem hozott a váradi csata. A kezdeményezést hamar átvette a vendég csapat és he-

lyenként, az I. félidő végén és a II. félidő elején. — bizony fölényt is harcolt ki. A Gamma felülkerekedését főként abban lehet keresni, hogy Juhász rossz napot fogott ki és a csatársor sem tudta kellően tartani a labdát, kapu előtt pedig ismét a bizonytalankodás sorozatával keserítették a nézőközönséget. Így a győzelemnek valóban olyan a látszata, mint ahogy a fővárosi sportsajtó is beállítja, hogy csak Kónya kiállításával tudta a győztes gólt megszerezni a csapat.

Akárhogy volt, akármint volt, egy bizonyos: nem volt meggyőző a zöld-fehérek játéka és a hátralévő mérkőzésekre alaposan fel kell erősödni, ha kielégítő eredménnyel akarja befejezni az őszi fordulót.

Konrád döntetlenül mérkőzött Bicsákkal Magyarországnak bajnokával

Napról-napra szebb és szebb eredményeket ér el a Nagyváradí MÁV fiatal ökölvívó gárdája. Városunk sporttársadalmá mindíg nagyobb lelkesedéssel kíséri figyelemmel városunk színeit képviselő ökölvívók küzdelmeit. Már közzöltük, hogy Konrád Andort, az Ökölvívó Szövetség Erdélyi Kerülete a Kolozsváron vasárnap megrendezett Budapest—Erdély válogatott versenyen félnehéz súlyban, mint Erdély válogatottját indította, Konrád ezen a versenyen Bicsákkal, Magyarország 1943. évi félnehézszúly bajnokával vívott óriási küzdelmet, döntetlen eredménnyel. Ez a küzdelem a verseny fény-

pontja volt. A versenyt Budapest 11:5 arányban megnyerte. Budapest csapatát minden súlycsoportban az ezévi magyar bajnokok képviselték.

Öröm tölti el szívét minden váradi sportembernek, ha városunk fiatalnak szép teljesítményeiről hall. Reméljük, hogy a Nagyváradí MÁV továbbra is azon lesz, hogy ökölvívóinak ezt a gyönyörűen megkezdett harcait továbbra is segíti és támogatja a szebb és nagyobb sikerek felé. Ismerjük Erdélyi Zoltán forgalmi főnök és Laky Kálmán államfőnök önzetlen sportszeretett, így bizunk a további győzelmekben.

SZINHÁZ

Waldbauer-Kerpely vonósnégyes

A református kulturpalota dísztermében tegnap este tartotta hangversenyét a helybeli Filharmoniai Társaság rendezésében a neves Waldbauer-Kerpely vonósnégyes, amelynek Waldbauer Imre, Szervánszky Péter, Országh Tivadar és Kerpely Jenő a tagjai.

A hangverseny telt termet vonzott, sajnálattal kellett azonban megállapítanunk, hogy a közönség soraiban keresztény magyar hallgató alig-alig foglalt helyet. Ez szomorú jelenség, mert azt a látszatot kelti, hogy a helybeli keresztény magyar társadalomnak silányabb a zenei előképzettsége és alacsonyabb a zenei kultúrigénye, mint a helybeli zsidó lakosságé, amely majdnem az egész terem hallgatóságát adta.

Ez a kép nemcsak ezen a hangversenyen mutatkozott meg, hanem számos megismétlődő jelenség hangverseny-életünkben, ezért kötelességünknek érezzük erre rámutatni.

Örömmel üdvözljük ezért a Filharmoniai Társaságnak azt a tervét, hogy hangversenyprogramot rendez s felvetjük a javaslatot, hogy a keresztény magyar társadalmat hangverseny bérlet-jegyzésre hívja fel a Filharmoniai Társaság s ezzel kapcsolja be a jelenleg szomorú jelenségeket mutató zenei életünkbe.

Maga a hangverseny nagy sikerrel zajlott le. Elsőnek Ravel F-dur vonósnégyesét játszották, amivel az est legki-

válóbb interpretációját adták. Csupa lendület, csupa szín volt játékuk s a mű mesteri szépségeit ezzel maradéktalanul kihozták.

Másodiknak Beethoven Cisz-moll vonósnégyesét hozták. Ennek tolmácsolásánál az volt az érzésünk, hogy az együttes a művet bizonyára igen sokszor hozta dobogóra s a sokszori interpretálás valami esekélyt lekoptatott az előadás lendületéből.

Utolsó szám Mozart Es-dur vonósnégyese volt, ami ismét alkalmat adott a kiváló együttesnek művészetének csillogtatására.

A közönség szünni nem akaró tapsal köszönte meg a rendkívüli zenei élményt. *Jurátus.*

Színházi iroda közleményei Egész héten minden este „Fekete Péter”

A rendkívüli nagy sikerre való tekintettel, minden este háromnegyed 7 órakor és vasárnap délután egy-negyed 4 órakor a *Fekete Péter* operett van műsoron. Az egész város a *Fekete Péter*-ről beszél! A nagy érdeklődésre való tekintettel, ajánlatos jegyekről előre gondoskodni!

Filléres helyárakkal kerül színre szombaton délután egy-negyed 4 órakor a *Laty-Maty* című nagyszerű

gyermek mese-operett, hogy minden gyermek számára hozzáférhető legyen ennek a mulatságos, vidám gyermek-operettnek a megtekintése. Minden jó gyermek cukorkát kap a „furfangos cukrászinástól”. Szabó Ernő bocsától. Jegyek már válthatók.

APRÓHIRDETÉSEK

Adás-vétel

Télikabátot ruhát legjobban vehet, eladhat Molnárnál, Bémer-ter 1. 910
Fajalmát beszerezhet délelőtt 9-1 óráig Szacs-vay-utca 17. sz. pincében. 123

Kis szenkályhát megvételre keresek. Cimeket a kiadóba kérek. 75

Háromnegyedes sötétkék férfi télikabát, jókarban, eladó. Damjanich-u. 37. ajtó 7. 70

37-es cipőre teljesen jó állapotban levő sárcipő eladó. Cim a kiadóban. 82

Angoraszórt, gubancot, bármilyen mennyiséget veszek. Székely, Kapucinus-u. 11. 97

Különléle

Fertőtlenítést, poloska, mely és n. denneinu férgek irtását 38 évi gyakorlattal vállalja, Varga, Dankó Pista-utca 6. Telefon 27-56. 313

Varrógépjavítás egy évi felelősséggel Jakab műszerésznél, Kossuth-u. 5. Telefon 23-30. 65

MAGYÁROS himzést háznál olcsón vállalok. Varju-utca 37. 3. ajtó.

Allást nyee

LAPKIHORDÓKAT azonnali belépésre felvesszünk. Jelentkezni lehet a Magyar Lapok kiadóhivatalában.

Mindenes jörfőző női fiatal házaspár keres vidékre. Cim Rudolf Mosse hírdetőirodába, Rákóczi-ut 2. Bazárépület.

Allást keres

Irodai gyakorlattal IV. középiskolát végzett komoly urleány állást keres. Cimeket a kiadóba kér.

Öskeresztény cipőkereskedő segéd, ki magyar, német, román és szerb nyelven beszél, ideiglenes gépkocsivezető igazolvánnyal, elhelyezkedést keres bármilyen alkalmazásba. Cimeket a kiadóba kér. 88

Elveszett

Elveszett Spelák Mihály névre ezéző kenyérgygy a pótljgygyt együtt. Kérem a becsületes megtalálót, adja be a kiadóhivatalba. 112

Elveszett özv. Müller Jánosné Szent Anna-u. 42. kiállított petróleumgygy. Becsületes megtaláló hozza fenti címre jutalmat kap. 111

Elveszett szombaton, 20-án délután 4-5 óra között a Rimanóczy kútasfürdő ablakpárkányán hagyott, kedves emlékü arany nyaklánc, megtalálót (tekintettel arra, hogy ismerem), kérem, hogy kellemetlenség elkerülése végett adja be a fürdőigazgatósághoz magas jutalmat kap. 121

KIADÓTULAJDONOS: SENT LÁSZLÓ-NYOMDA R.-E.

A szerkesztésért felel: *Dr. Paál Árpád* igazgató
A kiadásért felel: *Dr. Virág Jeromos* igazgató

Készült a Szent László-nyomda r. t. körforgógépén, Nagyvárad, Szilágyi Dacs-utca 8. szám